

МІЖДИСЦИПЛІНАРНИЙ ДИСКУРС СУЧАСНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ НА СТИКУ ПСИХОЛОГІЇ ТА ЕКОНОМІКИ

Канд.екон.наук., викладач Сидоренко Ю.В.
*КЗ «Харківська гуманітарно-педагогічна академія»
Харківської обласної ради*

В сучасних умовах глобалізації транснаціоналізації економічних відносин, посилення науково-технічного прогресу та перенасичення ринків все новими товарами та послугами, одним із основних завдань ефективного господарювання стає пошук нових підходів щодо впливу на поведінку споживачів та стимулювання попиту. Ця проблема знаходиться на стику двох наук – економічної та психологічної, тож, виникає необхідність розгляду питань господарювання з точки зору синтетичної науки – економічної психології. Практика застосування економічної психології дозволяє господарюючим суб'єктам, розуміючи сутність закономірностей, що лежать в основі споживчого вибору, зміцнювати свою конкурентну позицію на ринку та максимізувати прибуток.

Відмінності в підходах економіки і психології щодо погляду на економічне життя носять принциповий характер [1]. Економічний підхід, передусім, розглядає економічну поведінку як економічно доцільну, раціональну, спрямовану на максимізацію вигоди і мінімізацію витрат. Головним завданням економіки і є вивчення законів ведення ефективнішого господарювання. Психологічний підхід розглядає економічну поведінку як окремий елемент людського життя, далеко не єдиний і не завжди найголовніший. Для економіста ірраціональна поведінка – виняток, для психолога вона – норма. Економічні підходи до розвитку суб'єктів господарювання: безпосередньо залежать від математичних підрахунків при розробці економічних моделей; базуються на догматі «раціональної» та «економічної людини»; для більшості економістів є загальноприйнятими;

Психологічні підходи до вивчення діяльності суб'єктів господарювання відзначаються: відсутністю єдності серед дослідників; застосуванням точних математичних методів лише для статистичної обробки результатів; вивченням поведінки не абстрактної «економічної людини», а реальних людей, з урахуванням їх менталітету, звичок, характеру, вікових та статевих особливостей, стану фізичного та психічного здоров'я, ціннісних орієнтацій, сімейних, дружніх та корпоративних стосунків та обов'язків і т.п.

Економічна психологія має свої принципи та завдання [2]. До методологічних принципів економічної психології слід віднести:

- принцип культурно-історичної зумовленості економічної поведінки – особливості економічної поведінки залежать від культури та рівня розвитку суспільства;
- принцип суб'єктності – людина в економічному житті є активною, усвідомлює свої цілі, цілеспрямовано керує своїми вчинками, обирає лише ті засоби, які потрібні їй для актуальних для неї питань, індивідуальним чином взаємодіє з різноманітними економічними суб'єктами (людьми, організаціями);
- принцип взаємозалежності свідомості та поведінки – людські вчинки не завжди на 100% відповідають її ідеї, смакам, цінностям, цілям. Поведінка та свідомість є залежними, однак не тотожними проявами людини;
- принцип взаємовпливу економічних та соціально-психологічних явищ – економічні умови впливають на людину, її світогляд, поведінку, настрої;

До основних завдань економічної психології належать:

- підвищення якості та конкурентоспроможності продукції;
- заощадження ресурсів;
- максимальна активізація творчого потенціалу співробітників;
- суттєве підвищення економічних показників фірми.

В сучасній економічній психології сформувалися такі основні напрями досліджень, як: психологія економічної поведінки; психологія грошей; психологія накопичення; психологія споживання; психологія зайнятості; психологія підприємницької діяльності; психологія ухвалення рішень в господарській діяльності.

Для успішного ведення господарської діяльності доцільно звертатися до понять економічної психології та її фундаментальних знань, оскільки вона пояснює основні види поведінки споживачів, а також чинники, які впливають на неї. Успішне використання цих знань дасть змогу виробити доцільну політику підприємства у певних економічних умовах, а також механізми ефективного стимулювання попиту.

У умовах сучасності економічна психологія стає все більш модною та затребуваною сферою науки. З кожним роком росте усвідомлення необхідності розвитку цієї галузі науки, оскільки в сучасних умовах ведення господарства розвиток економічної психології може надати підприємству суттєві конкурентні переваги. В умовах запеклої боротьби за споживача підприємство повинно відкривати для себе нові шляхи стимулювання збуту та досягнення добробуту суспільства, а не використовувати тільки традиційні методи. На основі можливостей цієї науки можуть бути віднайдені нові шляхи впливу на людину як на споживача, управління його економічною поведінкою, що може бути перспективним напрямком подальших наукових досліджень.

Література

1. Сидоренко Ю.В., Юмаєва Г.М. Дослідження теоретичних засад економічної психології / Сидоренко Ю.В., Юмаєва Г.М. // Формування ринкових відносин в Україні : зб. наук. праць. – Київ, 2014. – № 9 (160) – С. 117-121
2. Винославська О. В. Економічна психологія: предмет, методи, міждисциплінарні зв'язки / О. В. Винославська // Вісник Національного технічного університету України "Київський політехнічний інститут". – 2007. – №1. – С. 64-72.